

Onmogelijk is dat toch niet, omdat de hoofdzaak wel schijnt te zijn of er wat bosch in de buurt is; maar een tweede oorzaak van niet nestelen kan zijn dat de poppen wegblijven, wat met het oog op den bekenden overmaat van mannen in ieder broedsel zeer waarschijnlijk is. Om die oorzaak weg te nemen, vestig ik nu gaarne de aandacht op uw slotzin van het aangehaalde artikel, omdat die een aanwijzing bevat waarvan hulp verwacht mag worden. Nu de withalsvliegenvanger zoo overal gezien is, is er dan ook meer kans op dat er ook poppen onder de partij zullen zijn. Wanneer nu uw correspondenten, die de vogel gezien hebben, ook nestklossen aan wilden slaan, dan wordt de kans op een broedsel zeer verhoogd en daarmee het begin geopend om een mooi vogeltje, dat tevens een zeer nuttige vogel is, wat verder inheemsch te krijgen.

Nijmegen.

F. J. AV. VOLLENHOVEN.

Muscicapa atricapilla heeft dit jaar gebroed te Den Burg op Texel. De familie kuierde op Koninginneverjaardag heel vergenoegd op de Steenen Plaats.

JAC. P. TH.

Ter navolging.

Bijgaande zend ik U twee photo's van voorwerpen welke in mijn bezit zijn en waarvan ik hoop, dat de reproducties den lezers van „de Levende Natuur” eenig belang zullen inboezemen.

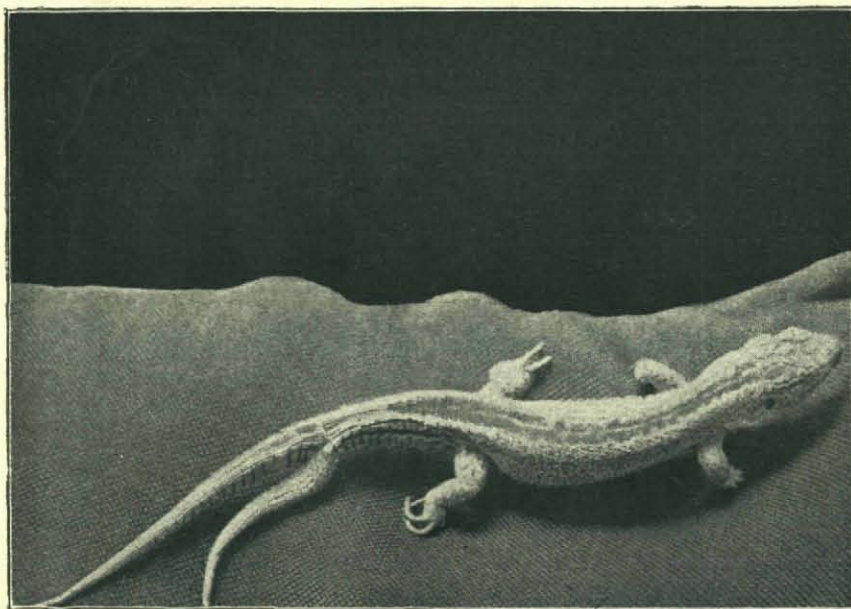
De eerste photo is zooals u ziet, die van een hazenkop



Hazekop met olifantstanden.

op natuurlijke grootte), waarbij zich het verschijnsel heeft voorgedaan van het doorgroeien van drie der snijtanden tot z. g. n. olifantstanden.

De tweede geeft eene reproductie (op ongeveer $\frac{2}{3}$ der



Hagedis met twee staarten

nat. grootte) van een mannelijk exemplaar van *Lacerta agilis*, destijds in de duinen bij Noordwijk gevangen.

Daar beide gereproduceerde voorwerpen nog al sterk van 't normale afwijken, meende ik dat de reproductie in „de „Levende Natuur” wel waard waren.

Als bijgaande verklaring diene, dat de voorwerpen ter duidelijke reproductie op een stuk zwart lustre gelegd waren, van daar de gekorrelde ondergrond.

Hopende ter gelegener tijd nog eens iets belangrijks te kunnen aanbieden.

Haarlem.

DR. M. J. F. SCHUTTE.

Hoe meer hoe liever. (Red.)

In deze vacantie vond ik op de heide nabij de boerderij *Kwaden Oord* (ten N. v. Renkum) in een zandweg onder den overhangenden heidekant een achttal mierenleeuwen.

Amsterdam.

S. ABRAMSZ.

L.l. Zondag was ik in Loenen o/d Veluwe in staat de middelste bonte specht van zeer nabij waar te nemen. Zeer duidelijk viel nu het onderscheidende ontbreken van de zwarte knevelvlek op.

In 't zelfde laantje van knoteiken vond ik een nest van *Dendrocopus minor* met 3 eieren, die 'k daar ze sterk aanzet waren, maar heb laten liggen.

Tiel.

HAGEDOORN.

Vogelbescherming.

Eenige weken geleden eene wandeling makende langs de korenvelden bij de Craillosche bosschen, en volop genietende van de overschoone natuur, werden wij nog meer in stemming gebracht door het opstijgen van een paar leeuweriken, die hun heerlijk lied, al hooger en hooger gaande, boven onze hoofden uitschetterden. Verrukt, en toch met veel weemoed oogde ik de diertjes na, want ik dacht aan een schrijven over leeuweriken van den heer Postma, in afl. II, jaargang VI van de *Levende Natuur*; en het kwam in mij op, hoe het toch mogelijk is, dat iemand op de gedachte kan komen om een vogel, zóó nuttig, zóó liefelijk, en met die behoefte aan ruimte en vrijheid, hem door zijn schepper ingegeven, te trachten te vangen, te kerkeren en er pastei van te maken voor lekkerbekken. Het eenige antwoord, dat op die gedachte te vinden is, de *hebzucht* van den mensch; de hebzucht overstemt alle gevoelens, denkt over niets, maakt *wreed*; zou het zoo niet in de meeste gevallen zijn? De heer Postma geeft zelfs middelen aan, om *oud* en *jong* te vangen; (is dat het doel van de kennis der natuur? het zelf in bezit hebben van wat mooi is of mooi kweelt?) raadt zelfs onderhandelingen aan met vogelkoopers, alsof een verstandig en nadenkend mensch zoo iemand niet moest schuwen; is er wel wreeder

persoonlijkheid te bedenken dan een vogel-vanger? Voigt hem eens in 't najaar, al zijne soorten van wreede vallen, netten en strikken worden in 't werk gesteld; (en vooral is dit dubbel wreed bij het vangen van leeuweriken;) zoodra de netten zijn gespannen, zet de vogelaar zijn aas neer, waarvoor hij in den regel vinken, distelvinken en vlasvinken kiest. De vinken zijn de oogen uitgestoken, en uiten voortdurend langgerekte kreten en zingen als andere vogels zwijgen. De vogelaar zet deze stakkerds in hun kooien in en om gaten, nabij of onder zijne netten, die dan den ondergang worden van meerdere slachtoffers.

Wat nu den leeuwerik aangaat; de vogelaar kent hem als een gezellige vogel, en dat hij gaarne met zijn makkers meedoet in het spel. Hij plaatst een lijnstag op eenigen afstand van zijn eigen verborgen plaats (meestal een ragebootste hut van loof en bladeren) aan den stag een touw; aan het einde van dat touw bevestigt hij leeuwerikken, wier pooten hij met sterk garen aan elkaar bindt, zoodat zij ze niet meer kunnen gebruiken. Bemerkt nu de wreedaard een vlucht leeuwerikken, kenbaar aan hun eigenaardig gefluit, trekt hij snel en met alle kracht aan het touw, en

de vogels beproeven zich ook in de lucht te verheffen, om zich bij de anderen aan te sluiten. Al fladderende doen zij ongehoorde pogingen om los te komen, natuurlijk te vergeefs, en breken hunne teere pootjes. Een uur zoowat kunnen zij die kwelling verdragen, maar dan moet de vogelaar nieuwen voorraad aan het touw binden; de eersten zijn dan dood, half dood en verminkt, de laatsten worden later wel gemaakt om *gegeten* te worden. Dit wreede middel geeft evenwel goed, daar er meestal een honderdtal tegelijk in de netten gevangen worden. De vogelaar maakt geen haast, om dadelijk de eerst gevangenen in de netten te bemachtigen; hij wacht liever wat langer om een goeden slag te slaan. Heeft hij het net toegetrokken, dan worden de vogels gegrepen; zijn er niet veel, dan zijn dit weer de lokvogels aan het touw bij den lijnstang; zijn er veel, dan doodt hij ze en rijgt ze aan een touw, om ze te verkoopen aan lieden, die zich niet bekommeren over het lot van een diertje; mits zij maar een heerlijke pastei kunnen verorberen. Zoo is de verfijnde wreedheid niet alleen ten opzichte van leeuweriken, maar van talloze slachtoffers, die nuttiger plaats zijn aangewezen door God, dan de maag van een lekkerbek; of het kleed van een coquette vrouw of meisje. Van ganscher harte vernam ik dan ook de strekking van de Nederlandsche Ornithologische Vereeniging; niet alleen kennis, maar ook *bescherming* van het nuttige. Mochten uwe pogingen zoo ver strekken, geachte Redactie, dat er een flinke minister van landbouw werd benoemd, die een geduchte boete of belasting eischte voor elken nuttigen vogel in gevangen staat, en den vogel zelf verbeurd verklaarde; evenzoo voor elk lijkje van een nuttig diertje op hoed of kleed van vrouwen of meisjes. Men zal zeggen, de Wet beschermt toch; maar waar is die beschermende hand te vinden? Op vogeltonstellingen bij de kooien van nachtegalen, lijsters, enz.? In de maand Mei? Als de jongens (gewapend met messen, om heggen en struiken stuk te snijden) uitgaan, om eitjes en jongen uit de kunstige nestjes te rooven, en zelfs bussen meevoeren, ter bewaring van hun prooi, (persoonlijk gezien) bij het kerkhof te Naarden; op het kerkhof te Baarn, waar ten allen tijde strikken en lokkooien hangen voor lijsters en vinken? Des Zondags in en nabij Spanderswoud? waar de vogelaars ongestoord met lokkooien en lijmhoutjes hun wreede liefhebberij uitoefenen, zoowel zomer als lente? Wat helpt het of eenige vogelvrienden al nestgelegenheid aan de kleine zangertjes in hunne tuinen bieden, als de burens zooveel katten mogen houden als hun goeddunkt; die minister zou al eene aardige bijdrage in de belasting op te veel katten kunnen leveren, want, lieden, die door muizen geplaagd worden, hebben toch wel aan *éene* poes genoeg, om de knagertjes te verjagen; meerdere katten zouden dus heusch wel als weelde kunnen belast worden. Het wordt meer dan noodig, de bescherming van nuttige vogels ter hand te nemen en er aan mee te werken. Hopende door deze woorden eenig gevoel ten goede te hebben opgewekt, dank ik u, geachte redactie, voor het vele nuttige, aangename en goede, ons zoo dikwijls door uw arbeid en moeite, in „De Levende Natuur” geboden.

Bussum.

MEV. D. R. HINSE.

Vergroeing van klaver.

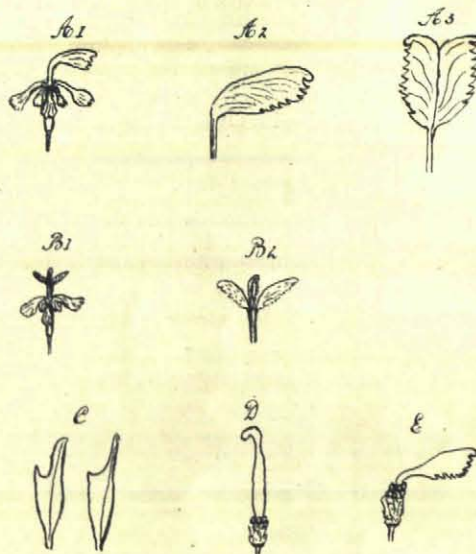
Eenigen tijd geleden vond ik op zandgrond tusschen Witte Klaver (*Trifolium repens*) planten, die slechts groene bloemhoofdjes droegen, maar overigens het karakter droegen van witte klaver. Daar ik bij onderzoek slechts kon begrijpen, dat het eene merkwaardige afwijking was, zond ik aan den heer Heukels enkele exemplaren, die zoo vriendelijk was mij nader in te lichten.

De afwijking draagt den naam van virescentie, daar de gekleurde bloembladen en de meeldraden op den achtergrond gedrongen zijn door den kelk, die zich zeer sterk ontwikkeld heeft, terwijl het vruchtbeginsel door z. g. teruggaande metamorfose tot vruchtblad geworden is. De bloemen zijn dus zeer merkwaardig, daar ze ons den vorm van de bloem laten zien uit eene vroegere periode en aantoonen, hoe eene bloem langzamerhand een meer volmaakt vorm krijgt.

Deze virescentie komt meer voor, maar is in ons land toch weinig gevonden. De Heer Heukels zond aan de Ned. Botanische Vereeniging een exemplaar, dat zij in haar herbarium heeft opgenomen.

Aan de verschillende exemplaren zijn bloemen van meer

of minder hooge ontwikkeling te zien. De bloemen van één *hoofdje* zijn meest even ver ontwikkeld, terwijl ik geen *plant* heb kunnen vinden, die behalve de groene bloemhoofdjes ook gewone witte vertoonde. Duidelijk kunnen we aan deze bloemen zien, dat de bloem oorspronkelijk is ontstaan uit gewone bladen. De kelkbladen zijn meest gevormd als bij *A* en *B*, soms bijna gesteeld, een ongeveer ronde blad-schijf die tot voorbij het midden breder wordt en dan vrij plotseling rondbuigt, terwijl het stompe einde van het kelkblad fijne tandjes heeft. Deze tandjes, die ook zeer duidelijk aan het vruchtblad te zien zijn, gelijken heel veel op die langs de gewone blaadjes van *Trifolium elegans*. Bij het vruchtblad zijn ze even als bij *T. elegans* tevens een weinig



haakvormig omgebogen. De meeste bloemen zien er uit als bij *A1* met vijf groote kelkbladen en het op een steeltje staande vruchtblad dat toegeslagen is. Bij *A2* is dit nog meer vergroot afgebeeld. De meeldraden, 9 of 10 in getal, staan op zeer korte helmraden los naast elkaar, terwijl ze meest helmknoppen dragen. Soms zijn deze bijna geheel verdwenen. Bij *A3* is het vruchtblad opgevoeren; aan den rand ervan zitten 2 rudimentaire eitjes. *B1* geeft een eigenaardige afwijking van de meeste voorkomende bloem te zien, daar inplaats van één groot vruchtblad, drie kleinere voorkomen. Kan dit aantal van drie soms in verband staan met het drietallig blad der klavers? *B2* geeft deze drie vruchtblaadjes vergroot; elk blaadje is gesloten. Bij *C* is de kelk minder sterk ontwikkeld; ieder blaadje heeft één lange, spitse en één korte, stompe slip. Bij deze bloem bestaat het vruchtblad uit drie deelen, die minder bladachtig zijn en op een korten steel staan. De bloembladen ontbreken of zijn vliezig. *D* vertoont een vruchtbeginsel of peultje, de helmknoppen zijn flink ontwikkeld en daaronder bevinden zich kleine, vliezige, wit-vleeschkleurige bloemblaadjes. Hoewel hier dus het vruchtbeginsel vrij ver ontwikkeld is, was toch de kelk nog even groot. Bij *E* is het vruchtblad weer gewoon, helmknoppen zijn goed ontwikkeld en tien in getal, ze steken even uit boven de wit-rozebloembladen, die los zijn, vijf of zes in aantal en van afwisselende grootte. Stellig had ik nog veel andere gevallen kunnen vinden, maar de meeste vormen zijn hierin wel samengevat. Wanneer andere lezers van de „Levende Natuur” eens goed uitkijken naar deze virescentie, of liever nog naar die van andere planten zouden misschien aardige resultaten verkrijgen en belangrijke feiten verzameld kunnen worden.

Eist (Geld.), Aug. 1901.

A. H. BLAAUW.

Een trek van Witjes.

Als mijn buurman, die heelemaal geen entomoloog is, mij er niet opmerkzaam op gemaakt had, zou ik er misschien niets van gezien hebben of ten minste had ik 't mooiste gemist. Het was op den vijf-en-twintigsten Juli van dit jaar. De wind was zuidelijk en er hingen zware buien. Van tot tijd donderde het en in den namiddag hadden we een paar fiksche regenbuien.

De witjes trokken vlak tegen den wind in en 't was een